

עין משפט ונר מצוה

צב א מיי פ"א מהל'
מטמאי משכב ומשכ
הלכה ח:

צב ב מיי פ"ט מהל'
חסורי
באה הל' כג כמנ לאוין
קא טוש"ע י"ד סי' קף סעיף
ז ועיף כו:

צב ג מיי שם הל' כד
טוש"ע שם סעי' יט:
צב ד מיי שם פ"ה הלכה ח:

תוס' הרא"ש

הירוק עקביא בן מהללאל בן מהללאל מטמא. משמע דסתם ירוק הוא כבש הדומה לחלמון של ביצה או לזהב שנוטה למראה אדמומית. וכן משמע באלו טרפות גבי מראות הריאה דקאמא ככשווא וכמוריקה וכביצה טרפה אלא ירוקה דכשרה חיכי דמי ככרתי ובפ' לולב גמי אמרין ירוק ככרתי מכלל דסתם ירוק לא הוי ככרתי ואמר ר'בי גבי יורק. את חניכוי שחורקין בזהב. ובה"א. ואברותיה בירקק חרוץ אלמא סתם ירוק הוא צבב הנוטה לאדמימות כזהב: י"ד ר"מ לשיטתו של עקיבא בן מהללאל וטימא. ותימא והא אמרין לקמן בפ' בנות כרותים גבי כרותי מטמאין כמגופה פורס רמונים כפורס מושכב תחתון כעליון ומפ' ר' מאיר טעמא משום שרואות דם אדום ומשלימות לדם ירוק אלמא קטותי דדם ירוק טהור הוא. ור"ל דמדרבנן איירי הכא: כתיב. הכה שלחך פרס רמונים. פרש"י שלחך דם נדות מהמקור דמיה נהלאן לבעליהן וקשה דא"כ היכי יליף מהא דא ר' ירוק שהוא מכשיר כיון דקראי איירי בדם נדות שהאשה טמאה בו. וע"ק דמשמע דלא פליגי אלא בדם ירוק אבל דם נדה מורו כ"ע דמכשר וכוון ורבנן לית להו ג"ש דם נדה מנא להו. וי"ל דם נדות מקרא אחרינא נפקא בתוספתא דשבת מנ"ש דמקור מקור דתניא התם בפ' הבונה מנין לדם נדה שהוא משקה שנאמר וטהרה ממקור דמיה ואומר ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד וליושבי ירושלם לחטאת ולנדה וסבירא ליה לר' מאיר דהאי שלחך אם אינו ענין לדם נדות דנפקא ממקור מקור תנאו ענין לדם ירוק: מאי לאו דכולי גופא. יש שרוצין לדרקק דבזמן הזה דאין אנו בקיאין במראה דמים אין לנו לתלות אפי' עברה בשוק של טבחים ולא בשום דבר שיכולה לתלות בו כיון דאם היינו בקיאין הוי מכירין שאינו דומה לו כדמשמע הכא שאינה תולה בדם מאכולת וכולי גופא משום דלא דמי. וליתא דהא אמרין לקמן עברה בשוק של טבחים הרי זו תולה ולא קאמר תראה לחכם אלא היא עצמה תולה וסתם אשה אינה בקיאה בדמים והכא מיירי בחכם הבקי במראה דמים אבל בזמן הזה שאין אנו בקיאין תולה בכל מה שיכולה לתלות וכן עמא דבר:

יט:

ס'הירוק עקביא בן מהללאל מטמא.
האי ירוק היינו כאתרוג ולא ירוק ככרתי דלחין זה נוטה לאדמומית וסתם ירוק כן הוא

כדלמר בלולב הגזול (סוכה דף לז: ושם)
ירוק ככרתי וסתם ירוק כן הוא
לאו הכי הוא:
אִלְיָיִת ל"ה. פירוש לית ליה ד' דווקא אלא נפקא ליה החמישי מקרא אחרینא:
יִרְדּוּ רבי מאיר רשימת עקביא בן מהללאל וטימא.

תימא והא לקמן צפ' בנות כותים (ג).

גבי כותי מטמא משכב התחתון כעליון מפרש ר' מאיר לפי שמשלימות דם אדום לדם ירוק אלמא אית ליה דטהור וגרסא דהכא מיירי מדרבנן וכן מוכח מדקלמר נהי דכי משכחת כחם אמנא לא מטמא היכי דחויא ירוק מגופה מטמא ויש לדחות דלעולם כי חזיא מגופה מטמא מדאורייתא ומ"מ כי משכחת אמנא לא מטמא דלחין רגילות לאסת דסירוק מגופה ויש לתלות דמעלמא אסת או שמא דם ירוק לא דווקא נקט אלא כלומר דם שהוא טהור לכ"ע משלימות לדם אדום אי נמי עיקר טעמא דר"מ כטעמא אחרینא דקאמר יוס שפוסקת צו סופרת למנין שצצה וטעמא קמא נקט לרבנן:

כתיב הכה שלחך פרס.
וה"מ הי"מ דם שהאשה טמאה צו כדמשמע קרא כפרסם שהוא נעול כך בנות ישראל נועלות פתחיהן מלחמק לצעליהן צימי נדותו בלאצל דם ירוק שהוא טהור לא ומו דמשמע דלא פליגי אלא בדם ירוק בלאצל בדם נדה מודו כ"ע דמכשיר וכיון דרבנן לית להו ג"ש דם נדה מנא להו וי"ל דדם נדה נפקא להו כמספסתא דשבת פ' ט' (הורק) דקמיני מנין ט' לדם שהוא משקה נאמר כאן וטהרה ממקור דמיה ונאמר להלן ציוס ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד וליושבי ירושלם לחטאת ולנדה ויש לתמוה דהכא משמע דלכ"ע דם הנדה לא הוה בכלל דם חללים ובצצת פרק חצית (דף קמג:) משמע דחלל האשה טמא משום דם מגפתה דקמיני לא אס אמרת בחלל האשה שמכשיר שלא לרצון שכן דם מגפתה מכשיר ומפרש רש"י דחלל היה דם תחלה כדלמרנין (לעיל דף ט.) דם נעכר ונעשה חלב והכא אמרינן דלפ"י דם נדה לא הוי בכלל דם חללים כ"ש חלב ודוחק לומר דחלל צא מעיקר דם שגוף כמו דם מגפתה אצל דם נדה לא ומיהו בלאו הכי קשה התם דמאי קמהדר להו רבי עקיבא לרבנן מחמיר אני בחלב מצדס שהחולצ לרפואה טמא ומקין לרפואה טהור ועוד למא לי קרא צפ' דם הנדה (לקמן נה:) דחלל האשה חשיב משקה מדכתיב ותפתח את נאד החלב ותשקהו תיפוק ליה מטעמא דדס נעכר ונעשה חלב ויהי סוגיא דלקמן איכא למימר דלא

סבר לה (א) כרבי מאיר דדס נעכר כו' לכך גרסא דה"פ התם לא אס אמרת בחלב האשה שמכשיר כו' כלומר כיון דאליכא קרא לקמן בחלב שמכשיר לכל הפחות לרצון דין הוא שיכשיר גם שלא לרצון כיון דחזינן גבי אשה צסום מקוס דמכשיר שלא לרצון כמו דם מגפתה אצל צהמה אע"ג דחלצה מכשיר לרצון שזם דמכשיר שזם מגפתה טהור אמר להם מחמיר אני בחלב יותר מצדס שהחולצ לרפואה כו' כלומר חלב דמכשיר לאו צחומרא דדס מגפתה תליא מילתא שהרי מקין לרפואה טהור דהיינו לרצון ולא אמרינן כשם שחלצה לרצון טמא כך דמה לרפואה טמא אלא ודאי חלב האשה דמטמא משום דמשקה גמור הוא וכ"ש חלב צהמה דליהוי טפי משקה דמיוחד לקטנים ולגדולים אמרו לו סלי זמיס ועצמיס יויכחו דמיוחדיס לקטניס ולגדוליס ושלא לרצון טהור והשתא לא קשה מדם הנדה דפשיטא דלא הוי בכלל דם חללים ולקמן צעו"ה נפרש דקראי דפיק דם הנדה אסמכתא בעלמא זינחו:

כל היר פרק שני נדה

לחום. ת"ק סבר ה' דמיס טמאין ודאי ואידך ספיקא ולצ"ה טהורין ממש: היינו פ"ק.
דלמר ה' דמיס ומו לא: ירד ר' מאיר כו'. ומטמא דם ירוק משום נדה: אמנא.
על צגדה:
לא מטמאיתו.
דכיון דירוק הוא מסתמא לאו מגופה אסת דלא שכיח ולא תלינן צה אלא היכא דחויא

מגופה דם הוא: נהי דהיכא דחויסיה דם ירוק מעיקרא לא מטמאיתו.
משום רואה דלאו דם הוא והיינו משום כחם כלומר כשאר דם שכתמו טמא: טמא משום משקה.
כרוקה וכמי רגליה אס נוגעין צו אדס וכליס וטהרות צאזמו דם ירוק שראתה צימי נדומה שהיתה נדה מדס אדוס ואמאי מטהריתו לגמרי:
שמענל ויולא.
שממאסף תחלה ואח"כ יולא לאפוקי דם צין טמא צין טהור כשהוא צא נוטף ויולא ראשון ראשון:
לחוי כמשקה להכשיר זרעיס.
שאס יגע שרץ צהן יטמא ואמאי מטהריתו לגמרי:
דם חלליס ישסה.
דם שהנפש יולאה צו קרוי משקה ולענין הכשר צעינן משקה דכתיבי (ויקרא יא) ואשר יצא עליו מיס יטמא וכל משקה אשר שמה כלומר אוכל ומשקהיט) אשר ישמה יצא על האוכל והכי מוקמינן לה בפסחים (דף טו.)**: אלפוס צג"ש.**
להכשיר את הזרעים:
שלחך. דם נדות השלוח מן האשה: פרס רמונים.
כפרסם זה שהוא נעול להשחמר כך בנות ישראל נועלות פתחיהן צימי נדותו מהיזקק לצעליהן עם פרי מגדים היינו צנים. וכתיב שלוח צנים מה מיס מכשירין אף דם נדות מכשיר:
אין אדס דן ג"ש מעצמו.
אח"כ קבלה מרצו הל"מ דדלמא קרא למילתא אחריתי אינטיירין:
צור.
דמו אדוס כדלמר בסדר יומא (דף נו:) האי חיור והאי סומק: דם שחיטה משתנה והולך:
צור חיה.
דם היולא מנפור חי ע"י מכה:
או דלמא לאפוקי כחוש.
והאי חיה לשון צריאה הוא:
הרגה מאכולת.
אשה הרואה כחם צצגדה אס הרגה מאכולת מולה צה. ואי קשיא הא שיעור כחם כגרים ועוד ומאכולת כולי האי לא הוי כדלמר צפירקין[[] צעינן כגרים ועוד לאפוקי מדס מאכולת לא קשיא ההיא לר' חנינא כן אנטיגנוס הא לרבנן צפיקה הרואה כחם (לקמן דף נח:) דלא צעי האי שיעור:
מאי לאו מאכולת דכולה גופה.
אלמא כל מאכולת דומה לדס נדות ואת אמרת דם מאכולת של ראש הוא דדמי לדס נדות אצל דשאר הגוף לא:
אמי ורדינאה.
נאה כורד ובגיטין (דף מה.) קרי ליה אמי שפיר נאה. ל"א ורדינאה מקוס הוא ששמו ורדינא צעירוצין (דף מט.)**: סולה.**
כתמה:
צננה ובצעלה.
אס יש צהן מכה שמא נטף עליה כששוכצין יחד. אלמא דם צנה וצעלה דומה לדס נדות: שלא נשא:
אלא צעלה.
הא נשוי קאי:
וסלה רצי מאיר.
כחם: צקילור

גבי אשה צסום מקוס דמכשיר שלא לרצון כמו דם מגפתה אצל צהמה אע"ג דחלצה מכשיר לרצון שזם דמכשיר שזם מגפתה טהור אמר להם מחמיר אני בחלב יותר מצדס שהחולצ לרפואה כו' כלומר חלב דמכשיר לאו צחומרא דדס מגפתה תליא מילתא שהרי מקין לרפואה טהור דהיינו לרצון ולא אמרינן כשם שחלצה לרצון טמא כך דמה לרפואה טמא אלא ודאי חלב האשה דמטמא משום דמשקה גמור הוא וכ"ש חלב צהמה דליהוי טפי משקה דמיוחד לקטנים ולגדולים אמרו לו סלי זמיס ועצמיס יויכחו דמיוחדיס לקטניס ולגדוליס ושלא לרצון טהור והשתא לא קשה מדם הנדה דפשיטא דלא הוי בכלל דם חללים ולקמן צעו"ה נפרש דקראי דפיק דם הנדה אסמכתא בעלמא זינחו:

פלי

מסורת הש"ס

- ↑ (לקמן נו.)^א ע"י רשבי"א ור"ן.^א [פסחים סו.].
- ↑ (תולין קד: ע"ש פירש"י ודומתו בשבת קכ. סולא ר' יסוי ובתולין לז. ע"ש כרימות כב. ע"ש.)^א (תולין קד: מגילה טו. אבות פ"ו מ"ו.)
- ↑ (לקמן נח.)^א (ז' שס.)^א (ז' שס.)^א (ט' י"ג: כלומר או כל משקה.)^א (בבב יד:.)^א (ש"ך למשנה דלעיל.)^א (ז"ל הנוח פ"ט הי"ד.)^א (ז"ל לזס נדה.)^א

- ↑ הן עס בלקיאי וקוס ובאורי יתנשא לא ישכב על יסביל טרף ודם חללים ישתה: במדבר כג כד
- ↑ שלקחך פירס רמונים עם פרי מגדים כפרים עם נדרים: שיר השירים ד יג
- ↑ הבית מטר על פני ארץ ושלח מים על פני חצרות: איוב ה י

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כתיב וטי' דלא סבר לה כ"מ. י"ב לעיל דף ט ע"א:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה לית ליה. י"ב ע"י רש"ל:
[ב] ר"ה כתיב הכל וטי' אצל דם ירוק שהוא טהור. י"ב ע"י חידושי רמב"ן ורשבי"א ור"ן מזה:
[ג] בא"ד אצל בדם נדה מודו. י"ב ע"י שמעונין פ"ו משנה ו' ופ"י הרמב"ם שם וריו"ק:
[ד] בא"ד דליכא קרא לקמן בחלב שמכשיר. י"ב עיין פ"ה ר"ש כמכשיר פ"ו משנה ח:

מוסף רש"י

אף כל שמתעגל ויוצא.
ממאסף הרבה כאלה ואח"כ יולא, כגון רוק ומי רגלים ושכבת זרע (קס"ח נו.) וכל האומר דבר בשם אומרו כו'. והתנא שמו ולא חסיד שמו בתחלה וחזר והזכיר שמו (תולין קד:).